

WINGENE VORSEVIJVERS

2016K515

2016K516

2017C357

Archeologienota

**Programma van
Maatregelen**

Pieter LALOO

Sander VAN DE VELDE

Project:

Wingene Vorsevijvers

Opdrachtgever:

Vlaamse Landmaatschappij regio West (VLM)
Velodroomstraat 28
8200 Brugge
BTW BE0236506685

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
PIETER LALOO, SANDER VAN DE VELDE

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoudstafel

Inhoudstafel	ii
Inleiding	1
DEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	2
1. Gemotiveerd advies voorwaardelijke maatregelen	2
1.1 Volledigheid gevoerde onderzoek	2
1.2 Aan- of afwezigheid archeologische site	2
1.3 Impact- en maatregelbepaling	3
1.4 Waardering archeologische site	3
1.5 Concretisering maatregelen	3
Bibliografie.....	iii
Bijlage.....	iii

Inleiding

De Vlaamse Landmaatschappij [VLM] plant de inrichting van een ca. 5 ha groot overstromingsbekken langs de Blauwhuisbeek te Wingene. Dit houdt o.a. een gedeeltelijke ophoging en uitgraving van het huidige weideland in. De geplande werken overschrijden de minimumwaarden opgenomen in het onroerenderfgoeddecreet, waardoor een archeologienota dient opgemaakt te worden. GATE werd in het kader van een lopend raamcontract met de VLM aangesteld om de archeologienota uit te schrijven.

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies voorwaardelijke maatregelen

Het archeologisch onderzoekprocedé uitgedragen door de Code van Goede Praktijk (CGP) tracht een vaste, gefaseerde structuur te introduceren in een discipline waar uitzondering vaak de regel is. Variabiliteit vangen we op door na elke onderzoekfase de balans op te maken van maatschappelijke kosten [Financiële kost zonder onmiddellijke sociaaleconomische *return*] en baten [potentiële kennisvermeerdering van ons collectief verleden].

Het Programma van Maatregelen [PvM] is het finale *resumé* van het genoemde gefaseerde onderzoekprocedé. Hieruit moet blijken dat elke gemaakte stap, beslissing of advies de kwaliteit en volledigheid van de resultaten garandeert, zónder onnodige stappen genomen te hebben en toch mét optimale toekomstmogelijkheden van verzamelde data.

1.1 Volledigheid gevoerde onderzoek

De bundeling van het gevoerde bureauonderzoek, het landschappelijk booronderzoek en het gerichte proefsleuvenonderzoek zorgde voor voldoende informatie met betrekking tot het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden daarop.

Het bureauonderzoek poneert, op basis van de historische natheid van de bodem en het gebrek aan reeds gekende archeologische omgevingsindices, dat het projectgebied een laag archeologisch potentieel in zich draagt. Het daaropvolgend landschappelijk bodemonderzoek onderschreef de bodemgesteldheid.

Eén opvallend kenmerk van het landschap binnen de geografische grenzen van het onderzoeksgebied nodigde echter uit tot nadere studie: een op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen zichtbaar lineaire ophoging. Deze lieerde de bureaustudie aan een waterkeringssysteem [dijk] rondom historische visvijvers langs de Blauwhuisbeek. Het gebruik van veld- en visvijvers is een gedocumenteerd fenomeen uit de late en post middeleeuwen. De praktische inrichting ervan is daarentegen nog onderbelicht. Het potentieel tot kennisvermeerdering berustte op de mogelijkheid hieromtrent nieuwe inzichten te verwerven.

Een volwaardig proefsleuvenonderzoek waarbij een vastgelegd percentage [10-12 %] van een eertijds geformuleerde advieszone wordt blootgelegd en geregistreerd leek niet aangewezen. De volgende stap in het onderzoeksproces stelde twee gerichte proefsleuven voor dwars op het nog zichtbare deel van het vermoede dijktracé.

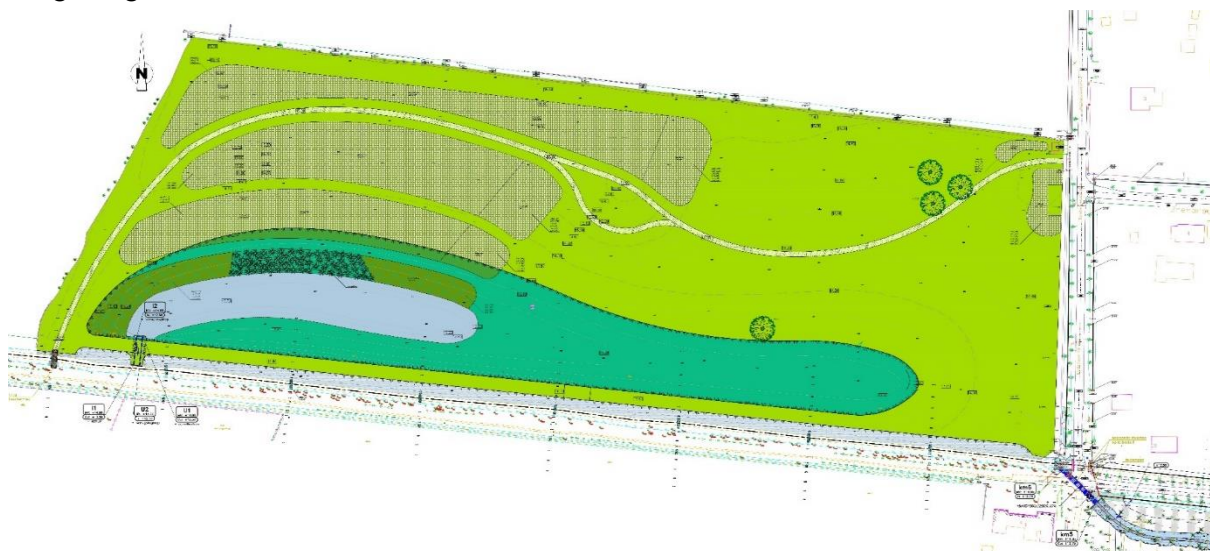
De resultaten uit de proefsleuven beantwoorden de gestelde onderzoeksvragen in die mate dat een geïnformeerde beslissing m.b.t. vervolgonderzoek door middel van opgraving mogelijk is.

1.2 Aan- of afwezigheid archeologische site

Het gerichte vooronderzoek met ingreep in de bodem [proefsleuven] stelde een beperkt, maar representatief, deel van een archeologische site vast in de vorm van de verwachte waterkering [dijk] en aanpalende structuren [vijver en overstort].

1.3 Impact- en maatregelbepaling

De Vlaamse Landmaatschappij [VLM] plant ingrepen binnen een aanzienlijk projectgebied, opgedeeld in twee sectoren. De ingrepen kaderen in regionale wateroverlastwerken. Van de gelegenheid wordt tevens gebruik gemaakt om landschapsherstel, of natuurontwikkeling in de omgeving te stimuleren.

Figuur 1. Ontwerpoverzicht sector 1 (© VLM).

Enerzijds krijgt de Blauwhuisbeek een nieuwe, meanderende loop [Sector 2], hier verder van geen tel. Anderzijds wordt een overstroomingsbekken ingericht op kadastraal perceel Wingene/Afdeling I/Sectie C/9E [Sector 1]. Figuur 1 toont het toekomstige uitzicht van het bekken [blauw], waar het reeds laaggelegen en waterverzadigd weiland wordt uitgegraven tot op ca. 12,5 m TAW. Dit stelt een verlaging van 1 m voor tegenover het huidige maaiveld. Om het geheel een natuurlijk uitzicht te geven en bijhorende *wetland*-biotoop te stimuleren wordt hier rond een zone tot 0,3 m uitgegraven [blauw-groen]. Met de aarde uit de uitgravingen worden overige delen van het perceel opgehoogd. Op de opgehoogde zones wordt bos aangeplant.

1.4 Waardering archeologische site

De archeologische site die werd aangesneden tijdens de aanleg van de proefsleuven werd geregistreerd en bemonsterd. De verzamelde data zijn voldoende volledig en representatief voor de beperkte verzameling archeologische spoorcombinaties buiten de onderzochte oppervlakte.

Onderzochte structuren omvatten een historisch dijklichaam in het oosten geflankeerd door een veld- of visvijver en in het westen door een overstortconstructie. Inzicht werd verworven in de gefaseerde gebruiksduur, constructie en destructiewijze van de landschapsinrichting. Onmiddellijke datering was op het terrein onmogelijk door de afwezigheid van diagnostische artefacten. Ingezamelde natuurwetenschappelijke monsters kunnen in de toekomst, indien gewenst, datering gerelateerde vragen beantwoorden.

1.5 Concretisering maatregelen

GATE adviseert geen vervolgonderzoek door middel van een opgraving, gezien de meeste onderzoeksvragen beantwoord werden na afloop van het vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Wat wel nog noodzakelijk lijkt, is een ¹⁴C-datering op reeds gewaardeerde macroreststalen.

Het verdere natuurwetenschappelijk onderzoek moet toelaten het ontstaan en verval van dit landsysteem te achterhalen en in relatie te brengen met de aardkundige registratie van het dijk- en vijverprofiel.

2. Programma van Maatregelen voor verdere verwerking

Onderstaande tabel geeft een raming weer van de onderzoeken die wij noodzakelijk achten om de resterende onderzoeksvragen omtrent datering en evolutie van de landinrichting van de vijsvijvers met dijk te beantwoorden.

Staal	Staalnummer	Laag	Onderzoek	Waardering	Analyse	14C-Datering
Pb1	M9005	nvt	geen	0	0	neen
Pb2	M9006	L14	Pollen	0	0 of 1	neen
Pb3	M9007	L17	Pollen	0	0 of 1	neen
Pb4	M9008	L26	Pollen	0	0 of 1	neen
B1	M9003	L17	Macroresten	gebeurd	geen	neen
B2	M9004	L26	Macroresten	gebeurd	geen	ja

Staalnummers M9003 en M9004 werden reeds onderworpen aan een macrobotanische waardering/assessment. Daaruit bleek dat weinig of geen macroresten zijn bewaard. Uit M9004 konden echter wel enkele betrouwbare te dateren zaden worden gerecupereerd. Ons advies is dus om één 14C-datering uit te voeren op deze zaden.

Deze datering moet toelaten om als terminus ante quem te dienen voor de aanleg van de dijk en visvijvers.

De schatting van de duur van de verwerking van het bodemstaal, inclusief rapportage, kan geraamd worden op 4 maanden. De kostprijs voor de verwerking van de stalen, inclusief rapportage, zal ca. 600 euro (excl. btw) bedragen.

Bibliografie

Literatuur:

-

Collecties:

-

Kaartmateriaal:

-

Digitale bronnen:

-

Bijlage

Figurenlijst:

Figuur 1: Ontwerpoverzicht Sector 1 (© VLM)